

LISTEK.

Golar F., Rožni grm. V Ljubljani 1919. Založila Tiskovna Zadruga. 111 str. Cena 5 K.

„Pisanemu polju“ je po devetih letih sledil „Rožni grm“. Zdi se, da se že na zunaj v naslovu kaže sprememba Golarjeve pesniške narave, ki jo je doživel v teh letih. Nekdanja široka ekstenzivnost se je omejila, zato pa je dobilo njegovo delo vse globlji, intimnejši, intenzivnejši izraz. Pri tem pa je ostal nekdanji intimni stik z naravo, ki Golarjevim pesmim ne daje samo kakih tehničnih simbolov, ampak naravnost živi, diha in poje v njih.

Visoko je solnce in zlati svoj voz
 čez jasne, nebeške vozi planjave —
 in polno srce je in velik je čas,
 pohiti življenju nasproti v daljave!

Te besede si je postavil za geslo svojim pesmim. V njih je bolj izraženo potovo stremljenje ko pa slika njegovega dela. Življenja je v njegovih pesmih res da mnogo, toda po večini samo lepe, sladke, idilične njegove strani. Tudi tam, kjer je prilika za kakšne globlje konflikte, za trdnejše besede, krepkejše tone, se Golar z nekako nežno rahločutnostjo umakne in povdarja samo intimno lepoto posameznih potez. Prav značilna je v tem oziru njegova pesem o delavcu :

Težka je moja pest,
 črna je moja dlan,
 v brazde razjedena,
 moj je obraz ožgan.

Temen je moj pogled,
 kakor bi z ogljem zrl,
 razkav in trd moj glas,
 kakor bi jeklo trl.

Kadar od dela grem,
 sinko se moj smeji
 rožnih mi lic v pozdrav:
 „Zlati moj očka ti!“

V slikanju intimnega življenja ali v izrazih one mistične poglobitve človeka v naravo, ko se oba spojita v eno in zapoje na Golarjeva usta naše polje, naš gozd, naša mati zemlja, ko se oglase v njegovih besedah prastare skrivnosti, slišne ali vendar komaj zaslutene in ne umljive, pa je Golar včasih naravnost nedosežen. Značilno je, da mu sama lastna beseda pri tem večkrat ne zadošča, da si kot nekake srednike med seboj in občinstvom ustvari simbole, kakor je n. pr. devica Peregrina ali Maja. Takí simboli so mu tudi naše

svetniške figure, ki so nekaki mejniki časa, po katerih se določajo posamezne faze onega vednega snovanja, grajenja, rojenja in umiranja v naravi, prastara, za človeka vedno mikavna in zagonetna prikazen, vklenjena v ono dobo, ki jo imenujemo s preprosto besedico „leto“. Po tej poti prihaja v Golarjevo poezijo tudi nekaj epičnih tonov, kar jo varuje nevarnosti, da bi postala enolična.

Intimna poglobitev v naravo, serafična nežnost duše, ki si skoro ne upa iti čez travnik, ker bi pri tem pohodila kako cvetko ali travico, se bo mogoče v času, ko vlada v življenju samo brutalno nasilje, v poeziji pa „problem“, zdela komu anahronizem. In vendar ni! Pač pa je opomin, da nas na svet in na našo zemljo vežejo skrivnostne niti, ki jih ne moremo pretrgati, če si nočemo pretrgati niti našega življenja. Pač pa je beseda, ki se oglašča iz mističnih globin, kjer tiče korenine našega bitja in kamor ne vidi oko učenjaka, pač pa skrivnostni pogled poeta. Tako besedo je tudi danes — in danes še celo! — treba verno poslušati, posebno če je tako lepa, kakor je Golarjeva.

J. A. G.

P. Bourget: Zmisl smrti. Prevedel A. Kopitar. Izdala in založila Leonova družba. Ljubljana 1918. Tiskala „Kat. tiskarna“. Str. 156.

Paul Bourget, rojen 1852. v Amiensu, slika višje sloje (high life). Za pokojnim Stendhalom sluje kot odličen mojster psihološkega romana. Na dolgo in široko, pa tudi na globoko razkraja pred nami razpoložnja, razvoj in presnavljanje dušnih pojavov. André Cornélis n. pr. opisuje Hamletov položaj v sodobniku, ženska ljubezen (priljubljeno mu polje!) pri današnji posvetnjakinji ali pri ničvrednici tvori vsebino *La žem*; sličen ženski portret, kakor jih je bilo več v zbirki *Pastels*, bo obdeloval v še neizdanem romanu *Laurence Albani*; *Učenec* predstavlja mladega učenjaka, ki presaja filozofski nauk v prakso ter postane morivec. Na starost je zašel Bourget — kakor pred njim Zola, toda v nasprotni smeri — med družboslovce in oznanjevalce socialnih preustrojev. Njegov lek se glasi: monarhija, vera, hijerarhija, avtoriteta. To je posvetni teoretik konservativne Francije. Nekaj preglednih podatkov o njem najdete tudi v gorenjem prevodu kot pogovor od g. Debevca.

Pomen in smoter zadnje Bourgetove knjige je začrtan v sklepnem poglavju. „Smrt nima smisla, če ni nič drugega kakor konec, ima ga pa, če je žrtev“. To geslo vodi mladega poročnika Galika, vernega Bretonca, ki pade za domovino. Njegov protinožec je izvrstni kirurg Orteg, monist, ki ne pripoznava nadnaravnega sveta in se zbog neozdravljivega raka zastrupi. Spočetka drži z ljubljenim možem tudi zdravnikova žena, celo sklene z njim umreti — a vzgled bratranca Galika (pa tudi nagon samoohrane) jo otme: posveti se izključno strežbi bolnikov.

Koder Bourget opisuje dogodke, mu je prijetno slediti. Včasih je izrazito dramatičen, n. pr. ko govori o drzni operaciji ali o naskoku Francozov na nemške postojanke. Posamezni oddelki pa so spričo dolgoveznega razmotrivanja in dokazovanja duhomorni. Težko je prebaviti take-le izreke: „Le napuh zna trpeti s tako mirno krinko kakor verno obličje“ (str. 80). Ako pride človek drugačnega ustroja, poreče morda narobe. Tako stoji trditvev proti trditvi. Ko je l. 1911. izšla Bourgetova žaloigra *Le Tribun*, ki zastopa nedokazano domnevo, da more samo vernik etično neoporečeno delovati, je dal Loisillon brž nato igrati v Odeonu svojo trodejanko z obratno tezo: pravost je nezavisna